

електронно-обчислювальної техніки в юридичній діяльності).

Таким чином, кодифікація законодавства як різновид правотворчості має ґрунтуватися й відповідати низці принципів, серед яких слід виділити загальні принципи (верховенства права, гуманізму, законності, демократизму) та спеціальні принципи (доцільності й досконалості).

Література

1. Гетьман Є. А. Кодифікація законодавства України: поняття, особливості, види: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2010. 20 с.
2. Погорелов Є. В. Кодифікаційна діяльність в правовій системі України (загальнотеоретичний аспект): автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2000. 18 с.
3. Козюбра М. І. Принцип верховенства права і конституційна юрисдикція. *Вісник Конституційного Суду України*. 2000. № 4. С. 24-33.
4. Ковальський В. С., Козінцев І. П. Правотворчість: теоретичні та логічні засади. Київ: Юрінком Інтер, 2005. 192 с.
5. Проблемы теории государства и права / под ред. М. Н. Марченко. Москва: Юристъ, 2002. 778 с.
6. Цвік М. В. Загальна теорія держави і права. Харків: Право, 2002. 432 с.
7. Венгеров А. Б. Теория государства и права. Москва: Юриспруденция, 2000. 528 с.
8. Сидор В. Д. Юридична техніка земельного законодавства. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Юридичні науки»*. 2010. № 85. С. 85-90.

Ільков Василь Васильович
суддя Дніпропетровського
окружного адміністративного суду,
професор кафедри загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, доцент

ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО СУДУ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛОЖЕНЬ КОДЕКСУ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА УКРАЇНИ

З 1 березня 2019 року в судах України повинна розпочати роботу та функціонування Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система. Ще 1 грудня 2018 року, у офіційному виданні - газеті "Голос України" було опубліковано оголошення про створення та забезпечення функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи у складі восьми підсистем.

Так, згідно з положеннями параграфу 2 (Прикінцевих положень) розділу V Закону України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» від 03.10.2017 № 2147-VIII [1], Державною судовою адміністрацією України було оголошено про створення та забезпечення функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи. Робота системи повинна здійснюватись у складі таких підсистем:

- Єдиний контакт-центр судової влади України;
- Єдина підсистема управління фінансово-господарськими процесами;
- Офіційна електронна адреса (Електронний кабінет);
- Офіційний веб-портал «Судова влада України»;
- Єдиний державний реєстр судових рішень;
- Підсистема «Електронний суд»;
- Модуль «Автоматизований розподіл»;
- Модуль «Судова статистика».

Остаточне нормативне забезпечення процесу впровадження Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (далі - ЄСІТС) здійснюватиметься з моменту затвердження Вищою радою правосуддя Положення про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему з урахуванням консультацій з Радою суддів України.

Таким чином, відправною датою для адміністративних судів та усіх судів України щодо початку роботи «Електронного суду» має стати 1 березня 2019 року.

Положення статті 18 Кодексу адміністративного судочинства України присвячені особливос-

тям функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи в адміністративних судах.

Серед найбільш цікавих видається за необхідне зупинитись на таких положеннях.

Позовні та інші заяви, скарги та інші визначені законом процесуальні документи, що подаються до суду і можуть бути предметом судового розгляду, в порядку їх надходження підлягають обов'язковій реєстрації в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі в день надходження документів. Таким чином, навіть якщо документ подається в паперовому вигляді його необхідно сканувати та вносити в ЄСІТС. Така технічна робота є вкрай обтяжливою для працівників апарату суду, адже позов може містити і 300 томів матеріалів справи, значно полегшить роботу суду – передача позовів з готовою його електронною копією, що деякі представники сторін вже роблять на практиці.

Основним завданням Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи є: обмін документами (надсилання та отримання документів) в електронній формі між судами; обмін документами (надсилання та отримання документів) в електронній формі між судом та учасниками судового процесу; фіксування судового процесу; участь учасників судового процесу у судовому засіданні в режимі відео конференції [2].

Найбільш цікавими з процесуальної точки зору та економії коштів з Державного бюджету є положення згідно, якого суд направляє судові рішення та інші процесуальні документи учасникам судового процесу на їх офіційні електронні адреси, вчиняє інші процесуальні дії в електронній формі. Однак, на практиці, можливі і проблемні випадки, коли сторона, отримавши судові рішення чи інший документ в електронній формі, потребуватиме відповідний документ в паперовому вигляді. Таке процесуальне право сторони передбачене і вона зможе отримати копію судового рішення у паперовій формі за окремою заявою. За таких обставин, ймовірно, що вплив процесуальних строків у такій ситуації здійснюватиметься з моменту отримання рішення у електронній формі.

Процесуальний закон зобов'язує адвокатів, нотаріусів, приватних виконавців, судових експертів, державні органи та органи місцевого самоврядування, суб'єкти господарювання державного та комунального секторів економіки зареєструвати офіційні електронні адреси в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі в обов'язковому порядку. Інші особи реєструють свої офіційні електронні адреси в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі в добровільному порядку [2].

Слід зазначити, що особа, яка зареєстрована в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі має право на подання документів до суду в паперовій формі.

Особи, які зареєстрували офіційні електронні адреси в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі, подають процесуальні та інші документи, письмові та електронні докази, вчиняють інші процесуальні дії в електронній формі виключно за допомогою Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, з використанням власного електронного цифрового підпису, прирівняного до власноручного підпису відповідно до Закону України «Про електронний цифровий підпис». Тобто кожен документ, повинен подаватись з використанням електронного підпису.

Цікавими є також положення, що суд проводить розгляд справи за матеріалами судової справи в електронній формі. Процесуальні та інші документи і докази у паперовій формі не пізніше трьох днів з дня їх надходження до суду повинні бути переведені у електронну форму та долучаються до матеріалів електронної судової справи. Тобто їх слід перевести у електронний вигляд – «засканувати». З положень цієї норми вбачається, що під час розгляду справи суддя повинен користуватись окремим потужним комп'ютером, колегія суддів – трьома комп'ютерами, що може призвести до значних витрат коштів, адже у багатьох судах навіть не має окремих залів судових засідань.

Заслуговує на увагу також положення статті 59 КАС України щодо довіреності. Довіреність від імені юридичної особи видається за підписом (електронним цифровим підписом) посадової особи, уповноваженої на це законом, установчими документами [2]. У випадку передачі представником заяви по суті справи в електронній формі він може додати до неї довіреність або ордер в електронній формі, підписані електронним цифровим підписом. Тобто відповідні документи повинні бути підписані електронним цифровим підписом.

Таким чином, запровадження Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, а також «Електронного суду» у цій системі, покликане спростити комунікацію між громадянами та судами шляхом запровадження нової системи швидкого обміну інформацією в електронному вигляді безпосередньо між судами, всіма учасниками судового процесу, а також суб'єктами владних повноважень.

Численні переваги від нововведень – беззаперечні, однак їх реалізація здійснюватиметься

шляхом кропіткої роботи судів, буде пов'язана з необхідністю додаткового фінансування, а також важливим під час відправлення правосуддя є уникнення зловживань з боку учасників судового процесу під час використання «Електронного суду».

Література

1. Закон України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» від 03.10.2017 № 2147-VIII [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2147-19> (дата звернення 12.01.2019 р.).
2. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-IV [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15> (дата звернення 12.01.2019 р.).

Кучук Андрій Миколайович

доцент Сумського державного педагогічного
університету ім. А.С.Макаренка,
доктор юридичних наук, доцент

ПЕРИПЕТІЇ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ КОНЦЕПТУ ЛЮДСЬКИХ ПРАВ В УКРАЇНСЬКУ СИСТЕМУ ПРАВА

Перманентні реформи правової сфери в Україні спрямовані, зокрема, на імплементацію західних правових традицій. Однак, і на сьогодні у вітчизняній системі права продовжують існувати традиції та доктрини, властиві радянському праву, що інколи призводять до існування різного роду оксюморонів. Найбільш яскраво це проявляється у сфері реалізації такого концепту західної правової цивілізації як людські права.

Наявна правнича література висвітлює окремі аспекти цієї проблематики, при цьому значна її частина не містить детального аналізу і критичного сприйняття предмету дослідження.

Водночас, значним внеском у розроблення окресленої проблематики є дослідження таких вітчизняних учених як С. Головатий (відомою є його праця «Верховенство права», у якій системно і послідовно викладено доктрину верховенства права та проаналізовано стан її впровадження в Україні. Важливою є і дескрипція автором термінології, що дозволяє адекватно відобразити зміст пізнаваного явища; частина обґрунтованих С. Головатим положень покладені у основу іншої праці – «Про людські права», що є на сьогодні чи не єдиною працею, у якій знайшло відображення саме європейське розуміння людських прав та критично оцінено напрацювання вітчизняної юридичної науки у цій сфері), М. Козюбра (висвітлення методології правничої науки загалом та методологічних засад пізнання права та прав людини з акцентуванням уваги на необхідності доповнення раціональних засобів правової гносеології іншими, що зумовлено природою права, яке «est ars boni et aequi»), О. Мінченко (мова як фактор неуніверсальності права, право як відображення культури соціуму та необхідність відходу від розуміння права як прескриптивного тексту), М. Савчин (сучасні тенденції конституціоналізму у контексті глобалізації та правового плюралізму; автор виходячи саме з основоположних цінностей і принципів висвітлює зміну акцентів у діяльності органів публічної влади [1]), С. Шевчук (конституційна демократія як основа поступального розвитку соціуму та необхідність її імплементації у національну систему права; іманентність імпліцитності тексту Конституції, яка є не стільки нормативно-правовим актом, скільки актом установчої влади народу).

Однак, і до сьогодні переважна більшість вітчизняних юристів (як і юристів на пострадянському просторі) розуміє людські права як ті можливості, що надаються людині державою і нею ж охороняються, відтак, наявність права ставиться узалежність від наявності прескриптивного тексту – закону: є закон – є право, відсутній закон – не має і права (у цьому контексті варто черговий раз нагадати, що у Конституція Федеративної Республіки Німеччини не закріплює право людини на освіту).

До того ж, в українському правовому дискурсі майже завжди мова йде про права людини, яким відповідають обов'язки людини (правам людини кореспондують обов'язки людини), хоча при цьому, знову ж таки, забувається конституційний припис, закріплений у ст. 3: «Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави» [2]. Людським правам іманентною є вертикальність: їх адресатом є держава, а не інша людина. Тому людські права і обов'язки людини є різними і непов'язаними явищами. Про взаємозв'язок прав і обов'язків учасників суспільних відносин (але права уповноваженої сторони і